

ภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมจากคำเรียกขานภาษาจีน

Cultural Reflection in Chinese Address Terms

พชรมน ซื่อสัจลือสกุล¹ / วรยศ ชื่นสบาย² / วิชฌัย อิมวิเศษ³ /
แก้วตา ลีลาตระการกุล⁴ / อรุณรัตน์ ศรีสุราช⁵

Pacharamon Suesajluesakul / Worayot Chuensabai / Witchamai Imviset /

Kaeota Leelatrakarnkun / Arunrat Srisurach

¹⁻⁵ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Received: May 15, 2022

Revised: August 8, 2022

Accepted: August 20, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปภาษาและภาพสะท้อนวัฒนธรรมจากคำเรียกขานภาษาจีนตามมุมมองภาษากับวัฒนธรรม โดยใช้กรอบแนวคิดรูปภาษา คำเรียกขานภาษาจีนของ Ding (2005) และ Sodsongkrit (2010) และกรอบแนวคิดภาษาสะท้อนวัฒนธรรมของ Su (2006) โดยผู้วิจัยรวบรวมคำเรียกขานภาษาจีนจากละครโทรทัศน์จีน 18 เรื่องผ่านแอปพลิเคชัน WeTV ปีพ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2564 จัดหมวดหมู่รูปภาษาของคำเรียกขานและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคำเรียกขานภาษาจีนกับภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมจีน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปภาษาของคำเรียกขานภาษาจีนปรากฏ 5 ประเภท 83 รูป 2) คำเรียกขานภาษาจีนสะท้อนภาพทางวัฒนธรรมจีน 3 ด้าน คือ (1) วัฒนธรรมทางวัตถุ (2) วัฒนธรรมทางจารีตหรือขนบธรรมเนียม ได้แก่ ความสำคัญของนามสกุล ความแตกต่างทางสถานภาพทางสังคม (3) วัฒนธรรมทางจิตใจ ได้แก่ แนวความคิดเรื่องลำดับอาวุโส ศาสนากับความเชื่อ และเพศ

คำสำคัญ: คำเรียกขานภาษาจีน, วัฒนธรรมจีน, ภาษากับวัฒนธรรม

Abstract

This research aims to study the types of Chinese address term and Chinese cultural reflection in address terms based on Chinese language and culture. This study employed conceptual frameworks from the types of Chinese address term by Ding (2005) and Sodsongkrit (2010), language as a reflection of culture by Su (2006). The data were collected from address words used in Chinese dramas via WeTV application from 2018 to 2021, totaling eighteen dramas. Categorization and the analysis of the relationship between these address terms and cultural reflection were used in this study. The data obtained were analyzed by using frequency and percentage. The results showed that: 1) Chinese address terms can be classified into five types eighty-three forms. 2) There were three aspects of address terms reflecting Chinese cultures: (1) Cultural objects, (2) Norms and traditions: significance of the last name and differences in cultural status, and (3) Morals and values: seniority, religion, belief and gender.

Keywords: Chinese address terms, Chinese culture, language and culture

บทนำ

ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสองสิ่งที่อยู่คู่กัน และบางครั้งก็แฝงอยู่ด้วยกัน ไม่สามารถแยกได้ Kramsch (2014, p. 3) กล่าวว่าอักษรที่ใช้ในการสื่อสารมักจะสะท้อนทัศนคติ ความเชื่อ หรือแม้แต่มุมมองความคิดของผู้เขียน ดังนั้นภาษาจึงเป็นภาพสะท้อนลักษณะทางวัฒนธรรมบางประการ

คำเรียกขาน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้ผู้พูดสื่อสารกับคู่สนทนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ด้วยการสื่อสารในชีวิตประจำวันผู้พูดมักพบเจอกับคู่สนทนาที่หลากหลาย ส่งผลให้ผู้พูดต้องเลือกใช้คำเรียกขานที่เหมาะสม คำเรียกขานจึงผันแปรตามสถานการณ์ของการสื่อสาร การศึกษาคำเรียกขานจึงช่วยให้เข้าใจลักษณะทางวัฒนธรรมหรือสังคมของกลุ่มชนนั้น ๆ ได้ ในภาษาจีนปรากฏคำเรียกขานภาษาจีนหลากหลายรูปแบบ และชาวจีนก็มีความพิถีพิถันในการเลือกใช้คำเรียกขาน ดังที่ Ji (2000, as cited in Sodsongkrit, 2010, p. 4) ได้กล่าวไว้ว่า “คำเรียกขานภาษาจีนมีจำนวนมากมายและซับซ้อน ซึ่งเป็นลักษณะที่พบได้น้อยในภาษาอื่น ๆ ความละเอียดพิถีพิถันและสลับซับซ้อนเช่นนี้ ไม่ได้เกิดขึ้นในยุคสมัยหนึ่งสมัยใด ไม่ได้เกิดในช่วงเวลาหนึ่งเวลาใด ไม่ได้เกิดในที่หนึ่งทีใด หรือแง่หนึ่งแง่ใด แต่เป็นผลลัพธ์ของการตกผลึกของพัฒนาการทางภาษามาเป็นพันพันปี” ดังนั้น การศึกษาคำเรียกขานภาษาจีนจึงสามารถช่วยให้ผู้เรียนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ หรือผู้ที่สนใจในภาษาจีนสามารถเข้าใจวัฒนธรรมจีนที่แฝงอยู่

สำหรับการศึกษาคำเรียกขานภาษาจีนนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้ทำการศึกษาคำเรียกขานภาษาจีนในแง่มุมต่าง ๆ เช่น Qin (2001) ศึกษาคำเรียกขานภาษาจีนผ่านมุมมองทฤษฎีวัจนกรรม โดยมุ่งศึกษาเจตนาและหน้าที่ของคำเรียกขาน Ding (2005) และ Sodsongkrit (2010) ศึกษารูปแบบและการใช้คำเรียกขานภาษาจีนตามบริบทของผู้เรียกและผู้ที่ถูกเรียก ได้แก่ เพศ อายุ ความใกล้ชิด รวมถึงระดับชั้นทางสังคม Yi (2013) ศึกษาที่มา โครงสร้างและการใช้คำเรียกขานภาษาจีนรูปแบบ “เดี่ยว+นามสกุล+พี่ชาย/พี่สาว” โดย Yi เห็นว่าคำเรียกขานนี้มีองค์ประกอบที่สมบูรณ์เหมาะกับการเลือกใช้ เพราะประกอบด้วยส่วนที่แสดงทั้งนามสกุล เพศ และอายุของคู่สนทนา และ Qi (2020) ศึกษาวิวัฒนาการคำเรียกขานภาษาจีนที่มีความหมายกว้างออกไปว่าปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นจากความต้องการลดช่องว่างความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา ความต้องการหาคำทดแทนคำเรียกขานที่ขาดแคลน และเกิดขึ้นจากการใช้ภาษาของคนบางพื้นที่ เช่น การใช้คำเรียกญาติเรียกขานผู้ที่ไม่ใช่ญาติ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวกับคำเรียกขานภาษาจีนเผยแพร่ออกมาอย่างต่อเนื่อง แต่งานวิจัยคำเรียกขานภาษาจีนผ่านมุมมองด้านภาษากับวัฒนธรรมยังมีน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกนำเสนอมุมมองภาพสะท้อนวัฒนธรรมจากคำเรียกขานภาษาจีน เพื่อให้ผู้เรียนภาษาจีนชาวไทย หรือผู้ที่เรียนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศมีความเข้าใจวัฒนธรรมจีนที่แฝงอยู่ในคำเรียกขานภาษาจีน สามารถใช้คำเรียกขานภาษาจีนได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของวัฒนธรรมจีน โดยผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาคำเรียกขานภาษาจีนที่ปรากฏในบทสนทนาของละครโทรทัศน์จีน ผ่านแอปพลิเคชัน WeTV เพราะการสนทนาของตัวละคร นอกจากจะเป็นการสื่อสารเสมือนจริงแล้ว คำเรียกขานที่ตัวละครเลือกใช้ยังมีความหลากหลาย ทั้งคำเรียกขานตามหลักความสุภาพ (Politeness Principle) และคำเรียกขานที่ขัดต่อหลักความสุภาพ ซึ่งทำให้ภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมจากคำเรียกขานภาษาจีนมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปภาษาของคำเรียกขานภาษาจีน
2. เพื่อศึกษาภาพสะท้อนวัฒนธรรมจีนจากคำเรียกขานภาษาจีน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. คำเรียกขานภาษาจีนในบทความนี้หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่ผู้เรียกใช้เรียกขานผู้ที่ถูกเรียก (ผู้ฟังหรือบุคคลที่สาม) ซึ่งจะปรากฏอยู่ที่ตำแหน่งใดของบทสนทนาก็ได้ แต่จะไม่นับรวมบุรุษสรรพนามและการเรียกขานระหว่างเครือญาติ ยกเว้นคู่สามีภรรยา

2. คำเรียกขานภาษาจีนประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนหลักและส่วนขยาย โดยจะใช้เครื่องหมาย + คั่นแต่ละส่วน นอกจากนี้ส่วนขยายจะแสดงด้วยสัญลักษณ์ ( ) และรูปภาษาของคำเรียกขานภาษาจีน 1 รูป จะแสดงด้วยสัญลักษณ์ [ ]

3. งานวิจัยนี้ถอดเสียงภาษาจีนจากอักษรโรมันระบบพินอินเป็นภาษาไทย ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2549 เรื่อง หลักเกณฑ์ การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยคือ คำเรียกขานภาษาจีนในสมัยปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัย ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างคำเรียกขานภาษาจีนแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากประเภทของละครโทรทัศน์ในแอปพลิเคชัน WeTV 6 ประเภท คือ ละครมา โรแมนติก Idol ขบขัน ละครทึ่งขวัญ/สยองขวัญ และแอคชั่น โดยคัดเลือกละครโทรทัศน์ จีนที่ได้รับความนิยมสูงสุด และออกฉายระหว่างปีพ.ศ.2561 - พ.ศ. 2564 ประเภทละ 3 เรื่อง รวม 18 เรื่อง ดังนี้

ละครประเภทละครมา ได้แก่ นายเอ็นชากับยัยปลาหมึก (亲爱的,热爱的) ผ่ากรักไว้ที่ท้ายครัว (我喜欢你) ถักทอรักที่ปลายฝัน (以家人之名)

ละครประเภทโรแมนติก ได้แก่ ละลายรักนายมาดนิ่ง (好想和你在一起) กุหลาบกลางมรสุม (小风暴之时间的玫瑰) สุขเล็กๆที่เรียกว่าเธอ (我的小确幸)

ละครประเภทIdol ได้แก่ สะกดใจให้เธอ (我不能恋爱的女朋友) รอก่อนพี่ชาย (兄台请留步) รักข้างเดียวที่ห้วยหนาน (暗恋橘生淮南)

ละครประเภทขบขัน ได้แก่ รักนะ...ยัยต่างดาว (外星女生柴小七) รักอุ่นๆในฤดูร้อน (仲夏满天心) คุณบอสเพื่อนรัก (拾光里的我们)

ละครประเภทระทึกขวัญ/สยองขวัญ ได้แก่ จิตสัมผัสแห่งรัก (我心深触) เธอคือเรื่องมหัศจรรย์ (你是我的奇迹) คำให้การจากศพ ตอนผู้รอดชีวิต (法医秦明之幸存者)

ละครประเภทแอคชั่น ได้แก่ รักเกินห้ามใจ (盛势) หัวใจเพชร (龙岭迷窟) คนขุดสุสาน ตอน อุโมงค์ปริศนาแห่งเขามังกร (龙岭迷窟)

2. กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปภาษาของคำเรียกขานภาษาจีนและภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมจีน ผู้วิจัยประยุกต์กรอบแนวคิดรูปภาษาคำเรียกขานภาษาจีนของ Ding (2005, pp. 56-62) และ Sodsongkrit (2010, p. 146) กรอบแนวคิดภาษาสะท้อนวัฒนธรรมของ Su (2006, pp. 51-57) สามารถสรุปเกณฑ์การศึกษาภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมจากคำเรียกขานภาษาจีนได้ดังนี้

2.1 คำเรียกขานภาษาจีนแยกตามรูปภาษาได้ทั้งหมด 5 ประเภท คือ

1) คำเรียกขานภาษาจีนที่ประกอบด้วยส่วนหลักเพียงส่วนเดียว 2) คำเรียกขานภาษาจีนที่ประกอบด้วยส่วนขยายหนึ่งส่วนกับส่วนหลัก 3) คำเรียกขานภาษาจีนที่ประกอบด้วยส่วนขยายสองส่วนกับส่วนหลัก 4) คำเรียกขานภาษาจีนที่ประกอบด้วยส่วนขยายสามส่วนขึ้นไปกับส่วนหลัก และ 5) คำเรียกขานภาษาจีนรูปแบบอื่นๆ

คำเรียกขานภาษาจีนทั้ง 5 ประเภทที่กล่าวข้างต้น ประกอบด้วยส่วนหลักและส่วนขยาย 16 ชนิด ได้แก่ 1) ชื่อ 2) นามสกุล 3) นามสกุลและชื่อ 4) คำเรียกเพศชาย 5) คำเรียกเพศหญิง 6) คำบอกฐานะ ตำแหน่งหรืออาชีพ 7) คำนามอื่นๆ 8) คำบอกความอาวุโส ได้แก่ คำว่า “เล็ก 小” แสดงถึงบุคคลที่มีอายุน้อย และ คำว่า “คำ 大” กับ คำว่า “เหล่า 老” แสดงถึงผู้ที่มีอายุมากหรือมีฐานะสูงกว่า 9) คำบอกกำหนด คือ คำนิยมสรรพนามหรือสรรพนามชี้เฉพาะ ได้แก่ คำว่า “เจ้อ 这” แปลว่า นี่ นี และคำว่า “นำ 那” แปลว่า นั่น นั้น รวมถึง “เจ้อเก้อ 这个” ที่แปลว่า คนนี้ และ “นำเก้อ 那个” ที่แปลว่า คนนั้น 10) คำหรือวลีแสดงความรู้สึก 11) วลีจำนวนและลักษณะนาม 12) ตัวเลขลำดับ 13) คำเสริมหน้า “อา 阿” 14) คำสรรพนามแสดงความเป็นเจ้าของ 15) คำทักทาย และ 16) โครงสร้าง “XX de”

2.2 ภาษาสะท้อนวัฒนธรรม Su (2006, pp. 51-57) กล่าวว่า ภาษาสามารถสะท้อนวัฒนธรรมได้ 3 ด้าน คือ 1) วัฒนธรรมทางวัตถุ คือสิ่งที่มีมนุษย์คิดค้นขึ้นจากธรรมชาติ หรือเกิดขึ้นจากการประดิษฐ์ การปรับเปลี่ยนสิ่งที่มีอยู่ก่อนแล้วให้ดียิ่งขึ้น เช่น เทคโนโลยีและสิ่งประดิษฐ์ ยานพาหนะในการเดินทาง อาคารและสิ่งปลูก

สร้างต่างๆ เป็นต้น 2) วัฒนธรรมทางจารีตหรือขนบธรรมเนียม คือ รูปแบบ วิธีการ หรือระเบียบแบบแผนในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม เช่น บรรทัดฐานของสังคม ระบบการเมืองและกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น และ 3) วัฒนธรรมทางด้านจิตใจ คือ ค่านิยมของคนในสังคมต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นภายในจิตใจ เช่น ระบบความคิด ทัศนคติ ศาสนาความเชื่อ เป็นต้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 กำหนดนิยามของคำเรียกงานภาษาจีนและกำหนดขอบเขตข้อมูล

3.2 รวบรวมคำเรียกงานภาษาจีนจากละคร โทรทัศน์จีน 18 เรื่อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 จัดบันทึกคำเรียกงานภาษาจีนแยกตามรูปภาพ หลังจากนั้น นับจำนวนรูปภาพที่พบทั้งหมด โดยนับการปรากฏซ้ำ คิดค่าความถี่และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคำเรียกงานภาษาจีนกับภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมจีน

4.3 นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ แสดงตารางข้อมูลเชิงปริมาณและอภิปรายผลการวิจัย

5. สถิติที่ใช้และการนำเสนอข้อมูล

5.1 วิเคราะห์และจัดประเภทรูปภาพของคำเรียกงานภาษาจีน หลังจากนั้น จัดลำดับความถี่ที่ปรากฏตามความถี่สูง-ต่ำ และหาค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาพของคำเรียกงานภาษาจีนกับภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมจีนที่ส่งผลต่อรูปภาพของคำเรียกงานภาษาจีน หลังจากนั้น วิเคราะห์ผลโดยการจัดหมวดหมู่ภาพสะท้อนของวัฒนธรรมจากคำเรียกงานภาษาจีน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถแยกวิเคราะห์ได้ 2 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 รูปร่างของคำเรียกขานภาษาจีน

คำเรียกขานภาษาจีน 6,392 คำ สามารถจัดกลุ่มรูปร่างได้ 5 ประเภท ดังนี้

ตาราง 1

แสดงรูปร่างของคำเรียกขานภาษาจีนและความถี่ที่ปรากฏ

ประเภท	ความถี่	ร้อยละ
1. คำเรียกขานภาษาจีนที่ประกอบด้วยส่วนหลักเพียงส่วนเดียว	3,819	59.75
2. คำเรียกขานภาษาจีนที่ประกอบด้วยส่วนขยายหนึ่งส่วนกับส่วนหลัก	2,278	35.64
3. คำเรียกขานภาษาจีนที่ประกอบด้วยส่วนขยายสองส่วนกับส่วนหลัก	120	1.88
4. คำเรียกขานภาษาจีนที่ประกอบด้วยส่วนขยายสามส่วนขึ้นไปกับส่วนหลัก	4	0.06
5. คำเรียกขานภาษาจีนรูปแบบอื่นๆ	171	2.67
รวม	6,392	100

จากตาราง 1 จะเห็นว่ารูปร่างของคำเรียกขานภาษาจีนที่ปรากฏความถี่สูงสุดในละครโทรทัศน์จีนคือ คำเรียกขานภาษาจีนที่ประกอบด้วยส่วนหลักเพียงส่วนเดียว ร้อยละ 59.75 ในขณะที่คำเรียกขานที่ประกอบด้วยส่วนขยายสามส่วนขึ้นไปกับส่วนหลักปรากฏความถี่ต่ำสุดคือ ร้อยละ 0.06 เป็นข้อสังเกตว่าชาวจีนนั้นนิยมใช้คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบน้อยส่วน ไม่นิยมขยายความคำเรียกขานให้ซับซ้อน รูปร่างของคำเรียกขานภาษาจีนทั้ง 5 ประเภทอธิบายได้ดังนี้

1.1 คำเรียกขานที่ประกอบด้วยส่วนหลักเพียงส่วนเดียว ปรากฏ 3,819 คำ คิดเป็นร้อยละ 59.75 เป็นกลุ่มคำเรียกขานที่ไม่ต้องเติมส่วนประกอบอื่น พบคำเรียกขาน 7 รูป เรียงตามความถี่สูงไปต่ำได้ดังนี้ [นามสกุลและชื่อ] ร้อยละ 28.25 [ชื่อ] ร้อยละ 13.11 [คำบอกฐานะ ตำแหน่งหรืออาชีพ] ร้อยละ 7.48 [คำเรียกเพศหญิง] ร้อยละ 3.85 [คำเรียกเพศชาย] ร้อยละ 3.79 [คำนามอื่น ๆ] ร้อยละ 2.97 [นามสกุล] ร้อยละ 0.30 อธิบายได้ดังนี้

1.1.1 [ชื่อ] [นามสกุล] และ [นามสกุลและชื่อ] เป็นรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้โดยทั่วไป โดยคำเรียกขาน [นามสกุลและชื่อ] มีความถี่สูงสุด เช่น [หลิง เซียว 凌霄] [ชี เหนียน 戚年] [เจิ้ง หวยหนาน 盛淮南] เป็นต้น ส่วนคำเรียกขาน [ชื่อ] ปรากฏการใช้ระหว่างเพื่อนสนิทและใช้เรียกผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย โดยอาจจะเรียกด้วยชื่อจริง ชื่อเล่น หรือฉายา เช่น เรียก [วัง เป๋ยเถิน 汪北辰] ว่า [เป๋ยเถิน 北辰] เรียก [ฉี หมิงเยว่ 齐明月] ว่า [เยว่เถียง 月亮] เรียก [ถัง ชั่น 唐灿] ว่า [ชั่นชั่น 灿灿] เรียก [จี๋ ซื่อฉี 纪思齐] ตามนามปากกาว่า [คีย์เจียง key 酱] เป็นต้น และคำเรียกขาน [นามสกุล] ปรากฏ 3 ลักษณะ คือ 1) เรียกด้วยนามสกุล 2) เรียกนามสกุลซ้ำพยางค์ 3) เรียกนามสกุลตามด้วยคำเสริม “de 的” ซึ่งการเรียกนามสกุลอย่างเดียวพบเห็นได้น้อย และการเรียกในลักษณะที่ 3 มักถูกใช้ในขณะที่ยังอยู่ในอารมณ์โกรธหรือโมโห เช่น เรียก [เว่ย์ เฟิง 魏峰] ว่า [แแซเว่ย์+de 姓魏的] แปลว่า “ไอ้แซ่เว่ย์ เรียก [หู ปาอี 胡八一] ว่า [แแซหู+de 姓胡的] แปลว่า “ไอ้แซ่หู เป็นต้น

1.1.2 [คำเรียกเพศชาย] และ [คำเรียกเพศหญิง] พบคำเรียกเพศชายทั่วไป คือ คุณผู้ชาย [เซียนเซิง 先生] พบคำเรียกเพศหญิงทั่วไปคือคุณผู้หญิง [นหฺวี่ฉือ 女士] และพบคำว่า [เสี่ยวเจี้ย 小姐] ใช้เรียกหญิงสาวที่ยังไม่แต่งงาน นอกจากนี้ยังปรากฏคำเรียกขานที่ต้องคำนึงถึงอายุของผู้ที่ถูกเรียก เช่น ในการเรียกเพศชาย พบการใช้คำว่า พี่ชาย [เกอเกอ/เกอ 哥哥/哥] ในการเรียกขานวัยรุ่นชายที่อายุน้อยกว่าตนเอง พบการใช้คำว่า น้องชายพ่อหรืออา [ซุซุ 叔叔] เรียกขานชายที่อายุน้อยกว่าพ่อหรือแม่ พบการใช้คำว่า พี่ชายของพ่อหรือลุง [ปั่วปั่ว 伯伯] เรียกขานชายที่อายุน้อยกว่าพ่อหรือ

แม่ และพบการใช้คำว่าพ่อของพ่อหรือปู่ [เหฺยเหฺย 爷爷] เรียกขานชายสูงอายุ ส่วนคำเรียกเพศหญิงที่พบ ได้แก่ คำว่าน้องสาว [เมย์เมย์ 妹妹] ใช้เรียกขานวัยรุ่นหญิงที่อายุน้อยกว่าตนเอง คำว่าพี่สาว [เจี้ยเจี้ย 姐姐/姐] ใช้เรียกขานวัยรุ่นหญิงที่อายุมากกว่าตนเอง พบการใช้คำว่า [กฺุหนึยง 姑娘] เรียกขานหญิงสาวอายุเ็น้อยและยังไม่แต่งงาน พบการใช้คำว่า หนู [ยาโถว 丫头] เรียกขานเด็กสาวที่สนิทด้วยความเอ็นดู พบการใช้คำว่าน้ำสาว [อาอี 阿姨] เรียกขานหญิงที่อายุน้อยกว่าแม่ ใช้คำว่าภรรยาของพี่ชายพ่อหรือป้าสะใภ้ [บัวหมู่ 伯母] เรียกขานแม่ของเพื่อน ใช้คำว่าแม่ของพ่อหรือย่า [หน่ายหน่าย 奶奶] เรียกขานหญิงสูงอายุ และยังปรากฏการใช้คำว่าแม่คุณ [กฺุหน่ายหน่าย 姑奶奶] เรียกผู้หญิงที่สนิทเชิงตำหนิอีกด้วย

จากคำเรียกขานที่กล่าวมาข้างต้น จะสังเกตเห็นการใช้คำเรียกญาติฝ่ายพ่อ เรียกขานบุคคลที่ไม่ใช่ญาติ ซึ่งการเรียกผู้อื่นด้วยคำเรียกญาติฝ่ายพ่อในภาษาจีนนี้ สืบเนื่องจากชาวจีนในอดีตถือว่าเพศชายเป็นใหญ่ กตจีสตรีเพศ จึงใช้คำเรียกญาติฝ่ายพ่อเรียกผู้อื่นแสดงถึงความเคารพ (Sodsongkrit, 2010, p. 129)

1.1.3 [คำบอกฐานะ ตำแหน่งหรืออาชีพ] เช่น เรียกบุคคลที่เรายกย่อง เป็นผู้นำว่าลูกพี่ [เหล่าต้า 老大] เรียกเจ้าของร้านค้าว่าเ้าแก่ [เหลาบั้น 老板] เรียกเจ้าของร้านค้าผู้หญิงว่าเ้าแก่นี้ยะ [เหลาบั้นเหนียง 老板娘] เรียกบุคคลที่เกิดก่อนว่าผู้อาวุโส [เจียนเปี้ย 前辈] เรียกผู้สอนว่าคุณครู [เหล่าซือ 老师] และเรียกพนักงานบริการว่าพนักงานบริการ [ฝูอู่เหฺยเวียน 服务员] เป็นต้น

1.1.4 [คำนามอื่นๆ] เป็นกลุ่มคำนามที่ใช้เรียกขานในสถานการณ์เฉพาะ ประกอบด้วยกลุ่มคำเรียกขานที่ผู้เรียกใช้ในขณะที่มีอารมณ์เชิงบวก เช่น พบคำว่า [จินอ้ายเตอ 亲爱的] หรือคำว่า [เป้าเปี้ย 宝贝] ที่ใช้เรียกขานระหว่างคู่รัก พบคำว่า [ไฉ่วซิง 寿星] ที่หมายถึงผู้เฒ่าดาวอายุยืน เรียกขานบุคคลที่ฉลองวันเกิด พบคำว่า [เซื่อฝู 师傅] ในการเรียกขานยกย่องผู้ที่มีความชำนาญในศิลปะวิชาด้านใดด้านหนึ่ง เช่น เรียกคนขับแท็กซี่ ช่างซ่อม เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบคำว่าเทพเจ้า [ต้าเจิน 大神]

ในการเรียกขานผู้ที่มีความเก่งกาจทางใดทางหนึ่ง หรือมีรูปร่างหน้าตาที่งดงาม โดยอาจะระบุเพศว่าเทพธิดา [นหฺวีเจิน 女神] หรือ เทพบุตร [หนานเจิน 男神]

กลุ่มคำเรียกขานที่ผู้เรียกใช้เรียกเพื่อดูหมิ่นผู้ที่ถูกเรียกในขณะที่มีอารมณ์เชิงลบ เช่น พบคำว่าหลายชาย [ซุนจี 孙子] และ เด็กผู้ชาย/หนูน้อย [เสี่ยวจี 小子] ในการเรียกขานผู้ชายในเชิงดูถูกว่าอายุน้อย อ่อนหัด พบการใช้คำว่าหมาป่าตาขาว [ไป่เหยียนหลง 白眼狼] เรียกขานคนเนรคุณ พบการใช้คำว่าขยะ [ลาจี 垃圾] เรียกขานผู้ที่ถูกรู้สึกให้รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า พบคำว่าต้อโป๊ยก่าย [จูปาเจี๋ย 猪八戒] เรียกขานผู้ที่ถูกเรียกอย่างดูถูกในเชิงอ้วนและน่าเกลียด พบการใช้คำว่าเด็กตุ๊ดหมึก [เสี่ยวพีไห่ 小屁孩] เรียกขานผู้ที่มีอายุน้อย เพื่อต้องการให้ผู้ที่ถูกเรียกรู้สึกว่าตนเองอ่อนต่อโลก ไม่เป็นผู้ใหญ่ และไม่รู้ว่าอะไรควรไม่ควรทำ เป็นต้น

1.2 คำเรียกขานที่ประกอบด้วยส่วนขยายหนึ่งส่วนกับส่วนหลัก ปรากฏ

2,278 คำ คิดเป็นร้อยละ 35.64 พบคำเรียกขาน 38 รูป เรียงตามความถี่สูงไปต่ำ 5 ลำดับ ได้ดังนี้ [(นามสกุล)+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ] ร้อยละ 12.39 [(คำบอกความอาวุโส)+นามสกุล] ร้อยละ 4.80 [(นามสกุล)+คำเรียกเพศชาย] ร้อยละ 3.44 [(นามสกุล)+คำเรียกเพศหญิง] ร้อยละ 3.27 และ [(คำบอกความอาวุโส)+คำเรียกเพศชาย] ร้อยละ 2.05 ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1 [(คำบอกความอาวุโส)+นามสกุล] ได้แก่ [(เสี่ยว)+จาง 小张] จากเรื่องคำให้การจากศพ ตอนผู้รอดชีวิต และ [(เหล่า)+สุหฺวี 老徐] จากเรื่องจิตสัมผัสแห่งรัก

ตัวอย่างที่ 2 [(ชื่อ)+คำเรียกเพศหญิง] ได้แก่ [(เจิน)+เจี๋ย 珍姐] แปลว่า พี่(สาว)เจิน จากเรื่องสะกดใจให้เธอเธอ และ [(เสี่ยวซี)+เสี่ยวเจี๋ย 小七小姐] แปลว่า คุณเสี่ยวซี จากเรื่องรักนะขี้ต่างดาว

ตัวอย่างที่ 3 [(นามสกุลและชื่อ)+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ] ได้แก่ [(ซ่งกวนอี)+เหล่าซือ 上官易老师] แปลว่าคุณครูซ่งกวน อี้ จากเรื่องสุขเล็กๆที่เรียกว่าเธอ และ [(อู๋เหยียน)+ บัณฑิต 吴岩博士] แปลว่า ดร.อู๋เหยียน จากเรื่องจิตสัมผัสแห่งรัก

1.3 คำเรียกขานที่ประกอบด้วยส่วนขยายสองส่วนกับส่วนหลัก ปรากฏ 120 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.88 พบคำเรียกขาน 27 รูป เรียงตามความถี่สูงไปต่ำ 5 ลำดับ ได้ดังนี้ [(คำบอกความอาวุโส)+(นามสกุล)+คำเรียกเพศหญิง] ร้อยละ 0.47 [(คำบอกความอาวุโส)+(นามสกุล)+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ] ร้อยละ 0.28 [(นามสกุล)+(คำบอกความอาวุโส)+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ] ร้อยละ 0.17 [(นามสกุล)+(คำบอกความอาวุโส)+คำเรียกเพศชาย] ร้อยละ 0.14 และ [(คำบอกความอาวุโส)+(นามสกุล)+คำเรียกเพศชาย] ร้อยละ 0.11 ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 4 [(คำหรือวลีแสดงความรู้สึก)+(คำบอกความอาวุโส)+นามสกุล] ได้แก่ [(เทียนใจ)+(เหล่า)+หนาน 天才老韩] แปลว่า พี่หนานผู้มีพรสวรรค์ จากเรื่องนายเข็นชากับขัณฑ์ปลาหมึก

ตัวอย่างที่ 5 [(ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ)+(คำบอกความอาวุโส)+คำเรียกเพศชาย] ได้แก่ [(เป่าอัน)+(ต้า)+เกอ 保安大哥] แปลว่าพี่(ชาย)รปภ. จากเรื่องรักข้างเดียวที่ห้วยหนาน

ตัวอย่างที่ 6 [(คำบอกกำหนด)+(นามสกุลและชื่อ)+(ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ) ได้แก่ [(เจ้อเก้อ)+(ซี เหนียน)+(จู้เจี้ยว 这个戚年助教] แปลว่า ผู้ช่วยสอนซี เหนียนคนนี้ จากเรื่องละลายรักนายมาดนิ่ง

1.4 คำเรียกขานที่ประกอบด้วยส่วนขยายสามส่วนขึ้นไปกับส่วนหลัก ปรากฏ คำเรียกขาน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.06 ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยมาก เช่น

ตัวอย่างที่ 7 รูปแบบ [(คำบอกกำหนด)+(ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ)+(คำบอกความอาวุโส)+คำเรียกเพศชาย] ได้แก่ [(นำเก้อ)+(เห็นหุ้ย ลาฮัว)+(เลี้ยว)+เกอ 那个很会拉花的小哥] แปลว่า พี่ชายที่วาดลายเก่งคนนั้น จากเรื่องละลายรักนายมาดนิ่ง

ตัวอย่างที่ 8 รูปแบบ [(คำบอกกำหนด)+(คำบอกความรู้สึก)+(คำบอกความอาวุโส)+คำเรียกเพศชาย] ได้แก่ [(นำเก้อ)+(จี๋นิน)+(ต้า)+ฉิวเกอ 那个极品大帅哥] แปลว่า หนุ่มหล่อชั้นหนึ่งคนนั้น จากเรื่องสุขเล็กๆที่เรียกว่าเธอ

ตัวอย่างที่ 9 รูปแบบ [(คำบอกกำหนด)+(ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ)+(คำบอกความอาวุโส)+คำเรียกเพศหญิง] ได้แก่ [(น่าเก๋อ)+(เมียนกว่าน)+(เสี่ยว)+คุณหญิง 那个面馆的小姑娘] แปลว่าสาวน้อยร้านก๋วยเตี๋ยวคนนั้น] จากเรื่องรักที่ปลายฝัน

1.5 คำเรียกขานรูปแบบอื่นๆ ปรากฏคำเรียกขานภาษาจีนที่ใช้บ่อย 7 รูป
คิดเป็นร้อยละ 2.67 เรียงตามความถี่สูงไปต่ำได้ดังนี้

1.5.1 [วลีคำเท่าเทียม] ร้อยละ 0.67 เช่น พบคำว่า เมียผู้ยิ่งใหญ่ [เหล่าผัว ต้าเหริน 老婆大人] เจ้าเด็กน้อยดิ๋ง เสี่ยวโหรว [ดิ๋ง เสี่ยวโหรว เสี่ยวเคิง โห่ยว 丁小柔小朋友] และ พี่สาวคนสวยล้วน จื่อ [ล้วน จื่อ เสี่ยวเจียเจีย 洛枳小姐姐] เป็นต้น

1.5.2 [คำทักทาย] ร้อยละ 0.55 เช่น พบคำว่า เห่ [เว่ย 喂] สวัสดี [หนี่เห่า 你好] ไส [ไส 嗨] เป็นต้น

1.5.3 [คำเรียกขานที่ใช้คำสรรพนามแสดงความเป็นเจ้าของ] ร้อยละ 0.53 เช่น พบคำว่าที่รักของฉัน [(หุ้ว)+เป่าเป่า 我宝宝] แฟนเทวดาของคุณ [(หนี่)+(เงินเซียน)+หนาน โห่ยว 你的神仙男友] และเสี่ยวซีของบ้านฉัน [(หุ้วเจีย)+เสี่ยวซี 我家小七] เป็นต้น

1.5.4 [คำเสริมหน้า อา 阿+ชื่อ] ร้อยละ 0.39 เช่น [อาหลิน 阿琳] [อาเฟิง 阿峰] และ[อาเซียง 阿香] เป็นต้น

1.5.5 [ชื่อ+คำบอกความอาวุโส] ร้อยละ 0.30 ปรากฏหนึ่งตัวอย่างคือ [เคอ+เหล่า 珂老] เต่าเคอ

1.5.6 [คำบอกความอาวุโส+ตัวเลขลำดับ] ร้อยละ 0.12 เช่น พบคำว่า เพื่อนสาม [เหล่า+ซัน 老三] เพื่อนสี่ [เหล่า+ชื่อ 老四] เพื่อนห้า [เหล่า+อู่ 老五] เป็นต้น

1.5.7 [อื่นๆ] ร้อยละ 0.11 ได้แก่ โครงสร้าง XXde เช่น ที่มาใหม่ [ซินไหล+เด 新来的] ที่สวมเสื้อสูท [ชวนซีจวง+เด 穿西装的] หรือรูปแบบ พวกที่ๆ [เกอจีเกอ 哥几个] เป็นต้น

ประเด็นที่ 2 ภาพสะท้อนวัฒนธรรมจีนจากคำเรียกขานภาษาจีน

ภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมจีนจากคำเรียกขานภาษาจีน แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1 วัฒนธรรมทางวัตถุ

วัฒนธรรมทางวัตถุหมายถึง ความคิดที่บุคคลหรือสังคมมีต่อวัตถุหรือสิ่งต่างๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ซึ่งตามปกติแล้วบุคคลจะให้ค่ากับวัตถุที่มีราคาหรือมีค่าสำหรับการเก็บรักษา ในทางตรงกันข้ามก็ไม่ได้ให้คุณค่ากับวัตถุที่ไม่มีราคา จากการศึกษาวิจัยพบว่า คำเรียกขานภาษาจีนบางรูปแบบประกอบขึ้นจากวัตถุที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต โดยคำเรียกขานรูปแบบนี้มีทั้งการใช้เพื่อสื่อความหมายที่ดีและไม่ดี ดังนี้

- คำเรียกขานภาษาจีนที่มาจากวัตถุและมีความหมายในทางที่ดี พบ 1 คำ คือ คำว่า “[ไฉ่วซิง 寿星] หรือผู้เฒ่าดาวอายุยืน หรือดาว Canopus” ใช้เรียกบุคคลที่ฉลองวันเกิด

- คำเรียกขานภาษาจีนที่มาจากวัตถุและมีความหมายในทางไม่ดี หรือใช้เรียกบุคคลเพื่อลดทอนความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้น ๆ อันเป็นอิทธิพลมาจากการที่มนุษย์คิดว่าตนเป็นสัตว์ที่ประเสริฐแตกต่างจากสัตว์อื่น ดังเช่นในตำราคลาสสิกแห่งความกตัญญูกตเวทที บันทึกคำพูดของขงจื้อไว้ว่า 天地之性,人为贵 แปลว่า อมนุษย์ชาติแห่งฟ้าดิน มนุษย์ประเสริฐสุด (Yu, 2015, p. 66) ดังนั้นมนุษย์จึงมีความคิดสืบทอดต่อกันมาว่าตนเองสูงกว่าสัตว์หรือสิ่งต่าง ๆ จึงมีการนำวัตถุทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิตเรียกขานบุคคลเพื่อดูถูก เช่น นำคำว่า หม่าปาดาช่าว [ไป๋เหยียนหลง 白眼狼] เรียกขานคนเนรคุณ นำคำว่า ขยะ [ลาจี 垃圾] เรียกขานบุคคลให้รู้สึกว่าคุณคนด้อยค่า นำคำว่า หมู [จู 猪] เรียกขานบุคคลที่อ้วนและโง่ แต่คู่รักมักใช้ [จู 猪] เป็นคำเรียกขานแสดงการหยอกล้อ นำคำว่า ห่านสมองท้อ [ไตโถวเอ้อ 呆头鹅] เรียกขานบุคคลที่ซื่อป้อ เป็นต้น

2.2 วัฒนธรรมทางจารีตหรือขนบธรรมเนียม

2.2.1 ความสำคัญของนามสกุล

ลำดับการเขียนชื่อนามสกุลของชาวจีนคือวางนามสกุลไว้หน้าชื่อ หรือรูปแบบ [นามสกุลและชื่อ] ซึ่งลำดับการวางชื่อนามสกุลนี้สะท้อนให้เห็นว่าชาวจีนให้ความสำคัญกับนามสกุลที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษมากกว่าชื่อของตนเอง นอกจากนี้ชาวจีนก็ยังให้ความสำคัญกับการเรียกขานชื่อ-สกุล กล่าวคือผู้ที่มิฐานะต่ำกว่าจะหลีกเลี่ยงการเรียกขานชื่อ-สกุลของกลุ่มชนนาโดยตรง แต่จะเลือกใช้คำเรียกขานรูปแบบคำเรียกเพศชาย คำเรียกเพศหญิง หรือคำบอกฐานะ ตำแหน่งหรืออาชีพ แทน Zhang (2020, p. 184) กล่าวว่าตัวอย่างที่เด่นชัดที่สุดในเรื่องของฐานะกับชื่อสกุลคือ ในสมัยจีนโบราณนั้น ชื่อของกษัตริย์เป็นสิ่งต้องห้ามในการเรียกขาน หรือถ้าชื่อใครพ้องเสียงกับชื่อของกษัตริย์จะต้องเปลี่ยนชื่อ นี่คืออิทธิพลที่ได้รับความคิดของลัทธิขงจื้อและระบบการปกครองแบบชนชั้นของชาวจีน

2.2.2 ความแตกต่างทางสถานภาพทางสังคม

ปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบการใช้คำเรียกขานภาษาจีน ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ ตำแหน่ง ฐานะ และอาชีพ เช่น คำว่า คุณผู้ชาย [เขียนเชิง 先生] คือคำเรียกขานผู้ชายอย่างสุภาพ แต่ในขณะที่เดียวกันก็เป็นคำที่ภรรยาใช้เรียกสามีตนเองด้วย คำว่า [เสี่ยวเจี๋ย 小姐] คือคำเรียกขานผู้หญิงที่ยังไม่แต่งงาน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นคำเรียกขานหญิงที่อยู่ในธุรกิจบริการด้วยเช่นกัน รูปแบบการเรียกขานภาษาจีนที่มี “ตำแหน่ง” เป็นส่วนประกอบและถูกใช้บ่อยครั้ง คือ คำเรียกขานรูปแบบ [(นามสกุล)+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ] เช่น [(ลิน)+ต่ง 秦董] แปลว่า ประธานบริษัทลิน [(หวง)+จู่เหว่ 黄主任] แปลว่า หัวหน้าหวง เป็นต้น

นอกจากนี้ฐานะทางสังคมของผู้ที่ถูกเรียกก็มีอิทธิพลต่อการใช้คำเรียกขานเช่นกัน ฐานะ หมายถึง ตำแหน่งหน้าที่; หลักฐาน ลำดับความเป็นอยู่ในสังคม (Office of the Royal Society, 2013, p. 415) อิทธิพลจากฐานะนั้น นอกจากจะบ่งบอกถึงความร่ำรวยของบุคคลแล้วยังบ่งบอกถึงอำนาจระหว่างผู้เรียกกับผู้ที่ถูกเรียก

กล่าวคือ สามารถสะท้อนถึงฐานะสูงต่ำของกลุ่มสนทนาได้ เช่น ผู้เรียกเรียกขานผู้ที่ถูกเรียกว่า คุณชาย [เจ้าเขย/ เจ้า 少爷/少] สามารถอนุมานได้ว่าผู้เรียกมีฐานะต่ำกว่าหรือก็คือคนรับใช้นั่นเอง เช่น [(เขี่ย)+เจ้า 夏少] แปลว่า คุณชายเขี่ย แต่ในบางครั้งคำเรียกขานที่แสดงฐานะก็เป็นเพียงเครื่องแสดงฐานะทางสังคม ไม่ได้บ่งบอกความร่ำรวยของกลุ่มสนทนา เช่น เจ้าแก้ว [เหลาปิ่น 老板] ศาสตราจารย์ [เจี้ยวโจ้ว 教授] เพื่อนนักเรียน [จงเสว 同学] เป็นต้น Liu et al. (2010, p. 755) กล่าวว่า ในคำเรียกขานภาษาจีน คำว่า สหาย [จงจื่อ 同志] สามารถใช้ได้กับทุกเพศ และเป็นคำที่แสดงความเท่าเทียมกันทางฐานะเศรษฐกิจ หรือฐานะทางสังคมของบุคคล ตัวอย่างคำเรียกขานที่มี [จงจื่อ 同志] เป็นส่วนประกอบ เช่น [(จิ่งฉา)+จงจื่อ 警察同志] แปลว่า สหายตำรวจ [(หู ปาอี)+จงจื่อ 胡八一同志] แปลว่า สหายหู ปาอี และ [จงจื่อเหมิน 同志们] แปลว่า เหล่า สหาย เป็นต้น

อิทธิพลด้านสุดท้ายคือ “อาชีพอ” คำเรียกอาชีพต่างๆมักถูกใช้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของคำเรียกขานภาษาจีน ตั้งแต่การนำมาใช้เป็นคำเรียกขานเดี่ยวๆ เช่น พนักงานบริการ [ฝูอู่เหยวียน 服务员] พยาบาล [หู่ฉือ 护士] นักสืบ [เจินตัน 侦探] เป็นต้น จนถึงการนำมาประกอบเป็นคำเรียกขานรูปแบบที่ซับซ้อนขึ้น เช่น [(นามสกุล)+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ] เป็นรูปคำเรียกขานภาษาจีนที่ปรากฏการใช้ที่รูปแบบหนึ่ง ตัวอย่างเช่น [(หนาน)+อีเจิง 南医生] แปลว่า แพทย์หนาน [(เจี)+เหล่าซือ 纪老师] แปลว่า คุณครูจี [(เจิน)+เจี้ยวเถียน 陈教练] แปลว่า โค้ชเจิน เป็นต้น

นอกจากนี้ยังปรากฏคำเรียกขานรูปแบบ [(นามสกุล)+(คำบอกความอาวุโส)+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ] เช่น [(หลัว)+(ต้า)+เจินตัน 罗大侦探] แปลว่า ท่านนักสืบหลัว [(เจือ)+(ต้า)+จื่อจิวเหริน 迟大制作人] แปลว่า ท่านโปรดิวเซอร์จื่อ และคำเรียกขานรูปแบบ [(คำบอกความอาวุโส)+(นามสกุล)+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ] เช่น [(เสี่ยว)+(จู)+จิ่งฉา 小朱警察] แปลว่า ตำรวจจู [(เสี่ยว)+(ซี)+เหล่าซือ 小戚老师] แปลว่า คุณครูซี เป็นต้น แต่ด้วยความแตกต่างทางอาชีพนี้เองทำให้บางอาชีพ

ถูกนำมาใช้เป็นคำเรียกขานที่ไม่สุภาพ เช่น เรียกผู้หญิงอย่างดูถูกว่า [(โฉว)+เปี้ยวฉี 臭婊子] แปลว่า อีนังโสเกณิ เป็นต้น

2.3 วัฒนธรรมทางด้านจิตใจ

2.3.1 แนวความคิดเรื่องระบบอาวุโส

ชาวจีนให้ความสำคัญกับผู้อาวุโส และลำดับความอาวุโสของบุคคล คำเรียกขานภาษาจีนได้นำคำที่บ่งบอกถึงความอาวุโส คือ “เหล่า 老” แสดงถึงอายุมาก และ “เสี่ยว 小” แสดงถึงอายุน้อยมาเป็นส่วนประกอบของคำเรียกขานภาษาจีน เพื่อแสดงถึงความสนิทสนมและมีความสุข Luo et al. (2018, p. 44) กล่าวว่า ในภาษาจีน คำว่า “เหล่า 老” มักจะสัมพันธ์กับประสบการณ์ ความรู้ และความมีเมตตา ดังนั้นคำเรียกขานภาษาจีนจึงมักใช้คำนี้เพื่อแสดงความเคารพ ดังปรากฏคำเรียกขานภาษาจีนรูปแบบ [(คำบอกความอาวุโส“เหล่า 老”)+นามสกุล] เพื่อใช้เรียกผู้อาวุโสที่สนิทสนมแต่ไม่ใช่ญาติ เช่น [(เหล่า)+ผิง 老彭] [(เหล่า)+สุหวิ 老徐] เป็นต้น อย่างไรก็ตาม Zhao (2009, pp. 130-131) กล่าวว่า คำเรียกขานรูปแบบนี้ ส่วนใหญ่แล้ว จะใช้เรียกผู้ชายมากกว่าผู้หญิง เพราะผู้หญิงจะมีอคติต่อคำว่า “เหล่า 老” ดังนั้นจึงควรหลีกเลี่ยงใช้คำเรียกขานรูปแบบนี้กับผู้หญิง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าในปัจจุบัน คำเรียกขาน [(คำบอกความอาวุโส“เหล่า 老”)+นามสกุล] ยังปรากฏการใช้ระหว่างบุคคลที่อายุเท่ากันและสนิทกันเป็นพิเศษ เช่น ระหว่างเพื่อน ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ระหว่างคู่สามีภรรยา จะเห็นว่าการใช้คำเรียกขานรูปแบบนี้ได้เปลี่ยนไปจาก คำที่ใช้เรียกเพื่อแสดงความเคารพ แปรเปลี่ยนเป็นคำที่ใช้เพื่อแสดงความสนิทสนม นอกจาก “เหล่า 老” ที่แสดงถึงอายุมากหรือความอาวุโสแล้วยังปรากฏการใช้คำว่า “ต้า 大” ที่แปลว่าใหญ่ ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายเพื่อบ่งบอกถึงความอาวุโสเช่นกัน เช่น ใช้คำว่า [(ต้า)+เจี้ย 大姐] เรียกขานหญิงสาววัยรุ่นที่อายุมากกว่า ใช้คำว่า [(ต้า)+เหล่า 大嫂] เรียกขานพี่สะใภ้ใหญ่ ใช้คำว่า [(ต้า)+เสี่ยวเจี้ย 大小姐] เรียกขานคุณหนู (ผู้หญิง) หรือเรียกลูกสาวคนโตของครอบครัวหนึ่งในเชิงหยอกล้อหรือประชด ใช้คำว่า [(ต้า)+ชู 大叔] เรียกขานชายวัยกลางคนที่อายุมากกว่า ใช้คำว่า [(ต้า)+เกอ

大哥] เรียกขานชายวัยรุ่นที่อายุมากกว่า และใช้คำว่า[เต้า]+เหฺย 大爷] เรียกขานชายสูงอายุ เป็นต้น

ส่วน “เสี่ยว 小” หรืออายุน้อยมักใช้ประกอบเป็นคำเรียกขานภาษาจีน เพื่อเรียกขานผู้ที่มีอายุน้อยกว่า โดยสามารถใช้ได้กับผู้ที่ถูกเรียกเพศหญิงและเพศชาย ดังปรากฏคำเรียกขานภาษาจีนรูปแบบ [(คำบอกความอาวุโส “เสี่ยว 小”)+ชื่อ] เช่น [(เสี่ยว)+หัววี้ 小沃] [(เสี่ยว)+เลี้ยวเลี้ยว 小烈烈] และรูปแบบ [(คำบอกความอาวุโส “เสี่ยว 小”)+นามสกุล] เช่น [(เสี่ยว)+ซ่ง 小宋] [(เสี่ยว)+หลี่ 小李] เป็นต้น และยังปรากฏการนำคำนามเกี่ยวกับผู้ที่มีอายุน้อยมาใช้เป็นคำเรียกขานที่ไม่สุภาพ เพื่อแสดงการดูหมิ่นบุคคลหนึ่งๆ เช่น เรียกผู้ชายในเชิงดูถูกว่าเป็นเด็กอ่อนหัดด้วยคำว่า หลานชาย [ซุนจี้ 孙子] หรือเด็กผู้ชาย/หนูน้อย [เสี่ยวจี้ 小子] หรือ [(โง้ว)+เสี่ยวจี้ 臭小子] ที่แปลว่า ไอ้เด็กบ้า

2.3.2 แนวความคิดเรื่องศาสนากับความเชื่อ

ชาวจีนนับถือศาสนาเต๋าที่มีต้นกำเนิดในประเทศจีนผสมผสานกับลัทธิขงจื้อ โดยศาสนาเต๋าเชื่อว่ามนุษย์สามารถปฏิบัติตนจนกลายเป็นเทพ และจะมีอายุที่ยืนยาว ดังนั้นคำเกี่ยวกับความ “ตาย [สี่อ 死]” จึงถือว่าเป็นมงคล ในคำเรียกขานภาษาจีนพบการใช้คำว่า “ตาย [สี่อ 死]” มาเป็นส่วนประกอบคำเรียกขานที่ไม่สุภาพ โดยปรากฏอยู่ใน “คำหรือวลีแสดงความรู้สึก” เช่น คำเรียกขานรูปแบบ [(คำหรือวลีแสดงความรู้สึก)+นามสกุลและชื่อ] เช่น [(สี่อ)+ถัง ซัน 死唐灿] แปลว่า ไอ้บ้าถัง ซัน [(สี่อ)+ฟาง เหลิ่ง 死方冷] แปลว่า ไอ้บ้าฟาง เหลิ่ง [(สี่อ)+หลิน เจ้อ 死林泽] แปลว่า ไอ้บ้าหลิน เจ้อ หรือคำเรียกขานรูปแบบ [(คำหรือวลีแสดงความรู้สึก)+คำนามอื่นๆ] เช่น [(สี่อ)+ไหจี้ 死孩子] แปลว่า ไอ้เด็กบ้า เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามชาวจีนยังคงมีความเชื่อเกี่ยวกับภูตผีเทวดาตามความเชื่อโบราณ ซึ่งก็ได้มีการใช้คำที่เกี่ยวกับ “เทพยดา [ฉิน 神]” มาประกอบเป็นคำเรียกขานเพื่อสะท้อนว่าผู้ที่ถูกเรียกคนนั้น ๆ มีความฉลาด เก่ง เหมือนเทพเจ้า เช่น คำว่า [(ฉิน)+ฉัน 神探] แปลว่า นักสืบเทวดา ใช้เรียกนักสืบที่เก่งกาจ คำว่า [นุหวิ่ฉิน 女神] แปลว่า เทพธิดา ใช้เรียกผู้หญิงที่สวยงาม

และเก่ง คำว่า [(ต้า)+ฉิน 大神] แปลว่า เทพผู้ยิ่งใหญ่ ใช้เรียกผู้ที่เก่งกาจ คำว่า [(ลู๋)+
นหวี่ฉิน 路女神] ใช้เรียกหญิงแก่ที่เก่งและสวย หรือใช้คำว่า [สี่ฉิน 死神]
ที่แปลว่า พายม เรียกขานชายคนหนึ่งที่น่าเกรงขาม เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็ปรากฏ
การใช้คำที่เกี่ยวกับ“ผี [กู่ย 鬼]” มาประกอบเป็นคำเรียกขานภาษาจีนเช่นกัน
เพื่อสะท้อนถึงความไม่สมบูรณ์หรือด้านไม่ดีของคนนั้นๆ เช่น [(จี๋)+เซ่อกู่ย 急色鬼]
แปลว่า คนบ้ากามที่ใจร้อน [(เถ่าเหยี่ยน)+กู่ย 讨厌鬼] แปลว่า คนน่ารำคาญ
[(ต้า)+หมั่วกู่ย 大魔鬼] แปลว่าคนที่ชั่วร้าย เป็นต้น

2.3.3 แนวความคิดเรื่องเพศ

สังคมจีนในสมัยบรรพกาลเคยเป็นสังคมที่ผู้หญิงเป็นใหญ่หรือสังคม
ระบบมาตุพงศ์ หลังสมรสฝ่ายชายแต่งเข้าบ้านฝ่ายหญิง และใช้นามสกุลของฝ่ายหญิง
(Ren, 2007, p. 64) แต่เมื่อสังคมที่ผู้หญิงเป็นใหญ่สิ้นสุดลง ฐานะของสตรี
ก็เปลี่ยนแปลงไป สตรีกลายเป็นสมบัติของบุรุษและต้องอยู่ในโอวาทของบุรุษ
คำเรียกขานภาษาจีนที่สะท้อนความคิดที่ว่าหญิงเป็นสมบัติของชายคือ คำว่า คุณนาย
[ไท่ไท่ 太太] ซึ่งเป็นคำที่ใช้เรียกสตรีที่แต่งงานแล้วอย่างยกย่อง โดยจะใช้นามสกุล
ฝ่ายชายนำหน้า กลายเป็นคำเรียกขานรูปแบบ [(นามสกุล)+คุณนาย] เช่น เรียกภรรยา
ของ [ว่าน เจียเหอ 万嘉和] ว่า [(ว่าน)+ไท่ไท่ 万太太] เรียกภรรยาของ [หวาง จีฟู่
王积富] ว่า [(หวาง)+ไท่ไท่ 王太太] เป็นต้น แนวความคิดเรื่องเพศยังสัมพันธ์กับ
วัฒนธรรมทางด้านครอบครัว กล่าวคือ ชาวจีนมักใช้คำเรียกขานที่แปรมาจาก
คำเรียกญาติของฝ่ายชายเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติเพื่อลดระยะห่างในความสัมพันธ์ของคู่
สนทนา ดังที่กล่าวไว้ในข้อ 1.1.2 นอกจากนี้ยังสามารถพบภาพสะท้อนแนวคิดเรื่อง
เพศจาก [คำเรียกเพศชาย] และ [คำเรียกเพศหญิง] ซึ่งเป็นส่วนประกอบพื้นฐานที่สำคัญ
ของคำเรียกขานภาษาจีน เช่น คำเรียกขานภาษาจีนที่ใช้เรียกผู้ชายว่า “พี่”
ชาวจีนมักจะระบุน่าว่าเป็น พี่ชาย [เกอเกอ 哥哥] หรือ พี่สาว [เจียเจีย 姐姐] หรือแม้แต่
คำเรียกขานที่ใช้เรียกรุ่นพี่ที่โรงเรียนก็มักจะระบุน่าว่าเป็น รุ่นพี่ผู้ชาย [เสวจ่าง 学长]
หรือ รุ่นพี่ผู้หญิง [เสวเจีย 学姐] เป็นต้น

อภิปรายผล

การศึกษาภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมจากคำเรียกขานภาษาจีนที่ปรากฏในละครโทรทัศน์จีน 18 เรื่อง พบคำเรียกขานภาษาจีน 5 ประเภท 83 รูป ซึ่งสะท้อนภาพทางวัฒนธรรมจีน 3 ด้าน คือ 1) วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ ได้แก่ คำนิยามชาวจีนที่มีต่อสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต 2) วัฒนธรรมทางจารีตหรือขนบธรรมเนียม ได้แก่ ความสำคัญของนามสกุล ความแตกต่างทางสถานภาพทางสังคม 3) วัฒนธรรมทางจิตใจ ได้แก่ แนวความคิดเรื่องลำดับอาวุโส ศาสนากับความเชื่อ และเพศ เมื่อพิจารณารูปภาพของคำเรียกขานภาษาจีนจะพบรูปภาพที่ปรากฏบ่อย 10 ลำดับแรก คือ 1) [นามสกุลและชื่อ] 2) [ชื่อ] 3) [(นามสกุล)+ตำแหน่ง/ฐานะ/อาชีพ] 4) [คำบอกฐานะ/ตำแหน่ง/อาชีพ] 5) [(คำบอกความอาวุโส)+นามสกุล] 6) [คำเรียกเพศหญิง] 7) [คำเรียกเพศชาย] 8) [(นามสกุล)+คำเรียกเพศชาย] 9) [(นามสกุล)+คำเรียกเพศหญิง] และ 10) [คำนามอื่นๆ] จะเห็นได้ว่าใน 10 ลำดับแรกนี้ [นามสกุล] คือส่วนประกอบที่สำคัญของคำเรียกขานภาษาจีน เพราะสามารถประกอบเป็นคำเรียกขานภาษาจีนที่ใช้บ่อยถึง 5 รูป ซึ่งก็สอดคล้องกับ Zhang (2020, p. 184) ที่กล่าวว่าชาวจีนค่อนข้างให้ความสำคัญกับนามสกุลดังจะเห็นได้จากลำดับของการเขียนชื่อที่จะใช้นามสกุลวางไว้หน้าชื่อ และเช่นเดียวกับ Ding (2005) และ Sodsongkrit (2010) ที่พบว่ารูปแบบคำเรียกขานภาษาจีนที่ต่างจากไทยอย่างเด่นชัดคือ คำเรียกขานที่มีนามสกุลเป็นส่วนประกอบ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าในขณะที่ผู้เรียกอยู่ในอารมณ์โกรธก็มักจะใช้คำเรียกขานรูปแบบ [นามสกุล+de] เรียกผู้ที่ถูกเรียก แสดงให้เห็นว่านามสกุล เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในคำเรียกขานภาษาจีน และมีความสำคัญกับชาวจีน

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลคำเรียกขานภาษาจีนในสมัยปัจจุบันจากละครโทรทัศน์ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ ผู้เรียนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศหรือผู้ที่สนใจภาษาจีนสามารถศึกษาคำเรียกขานภาษาจีนจากงานวิจัยชิ้นนี้ แต่อย่างไรก็ตาม

การวิจัยครั้งนี้รวบรวมเฉพาะคำเรียกขานในสังคม ไม่รวมคำเรียกขานระหว่าง
เครือญาติยกเว้นคู่สามีกับภรรยา ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถต่อยอดวิจัยเรื่อง
คำเรียกขานระหว่างเครือญาติในภาษาจีนเพิ่มเติม

References

- Ding, J. (2005). *A comparison of the use of address terms in Thai and Chinese*, [Thesis]. Bangkok: Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Kramersch, C. (2014). *Language and culture*. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press.
- Liu, X., Zhang, L., & Zhang, Y. (2010). Study on addressing terms and relevant culture in America and China. *Journal of Language Teaching and Research*, 1(5), 753 - 756.
- Luo, Y., Xu, L., & Li, Y. (2018). *Teaching Chinese as a foreign language: Chinese address terms*. Chengdu: Sichuan University Press.
- Notifications of the Prime Minister's Office Re: *Transliteration rules for Chinese and Hindi to Thai 2007*. (2006, December 22nd). Royal Thai government gazette. Volume 124 (Special ed. 2 D.), 1 - 10. [in Thai]
- Office of the Royal Society. (2013). *Thai dictionary of the Royal Institute 2011*. Bangkok: Nanmeebooks Publication. [in Thai]
- Qi, H. (2020). An analysis of the evolution of Chinese address terms. *Cultural Industries*, 163(18), 114 - 115.
- Qin, X. (2001). Speech act of address: Pragmatic forms, functions and contextual restraints. *Journal of Yangzhou College of Education*, 19(1), 23 - 27.
- Ren, Q. (2007). *Common knowledge about Chinese culture*. Hongkong: Hong Kong China Tourism Press.

- Sodsongkrit, M. (2010). *Culture and Thai - Chinese language use: Address terms system*. Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani University Press. [in Thai]
- Su, X. (2006). *Cultural linguistics: Course book*. Beijing: Foreign Language Teaching and Research Press.
- Yi, Z. (2013). “Xiao+surname+brother/sister” form: Should be generalized in Chinese direct addressing. *Modern Chinese*, 2013(01), 73 - 75.
- Yu, J. (2015). *The classic filialpiety* (illustrated ed.). Beijing: China Textile & Apparel Press.
- Zhang, L. (2020). A comparative study of English and Chinese address terms: Based on cognitive linguistics. *Industrial & Science Tribune*, 19(16), 183 - 184.
- Zhao, L. (2009). The analysis of semantic and pragmatic in Chinese address term “Lao+surname”. *Modern Chinese*, 2009(10), 128 - 131.

Authors

Dr. Pacharamon Suesajluesakul

Mr. Worayot Chuensabai

Mr. Witchamai Imviset

Miss Kaeota Leelatrakarnkun

Miss Arunrat Srisurach

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

340 Suranarai Rd., Muang District, Nakhon Ratchasima Province 30000

Tel: 087-8702122 E-mail: pacharamon.s@nrru.ac.th